

Болгарияның Улус Республикасы. Тирново хоорайда Г. Димитров атыгы туугу техникумунун студенттери боттарын күжү биле чаа школа тууларын шийттиришкен.

Чурукта: школа туулуна.
Болгариянын телеграф агенттигинин фотосу.

Шынныг чаа чүүлдер болгаш Франциянын эрги айтырыглары

Чыс мурунла, Франциянын эрге-чагырганын генерал де Голль-дун чааа келгенде болгаш «чаа угландышкын» дээр чүвени чарлап-жаңа, оларнын чууттуга чаа, эки уелер келген кылдыр хай-хей французлар иччилер болуп турганнар. Аажыр айтырыгын шийттирер таарыштырар, делегей кырында Франциянын «улуг чаагай чорутуу катал тургузар», экономиканын чаартып тургузур болгаш чуруттуу чоңунун амыгыраалынын байланыш эки-жидер деп де Голль эрге-чагырга чедирин келген дозунарын күжүстөткөндө олар бүзүрүп турганнар.

Имчалажок чөптүгү боламын улапканда чедир келген. Бешим республиканын тургустунганын идегиле берип турган мындг Француздарын дык хей муруну олар дык эдендиктин биле бергенер. А Франция «чаартып тургузур» дээр хоозун негечи болаалар ам картон салындан кылган баккымышкын кылдыр буступ дүшкөн.

Аажыр хан төгүтүчүнү түгүтүлүшкан. Аажыр тура халышкыннарга удуз дайынга ай салында 180 француз солдаттар алуу турар деп Франциянын шериг министери Гийом Коокта чаа минини чуталаан. Аажыр дайын ам Францияга хан бүрү бэрх 3 миллиард франк акша чарыдалы болуп, а ол эгер-дүк чорутуу төгүтүу безин көзүбейн турар. «1960 чылда француз чепсектиг күштерин бөлүкчө даражанын кыялыгы негелдерге: Аажыр дайын чорутулганын хандыктарында болгаш атомдуг чепсек-биле чепсектегитинген согушчу күштерин тургузарына таарышкан болуп» деп де Голль-омз динаткан. База бир өскө француз министр Сустель боюнчү атомдуг бомбанын тургузарына Франция ажаллап тургучулор алаар деп айткан. «Бир өскө атомдуг чепсектиг шенелдерин сокканды дугайын» Женевага дугузулгача чедип алдынгандар турар болза, Франция Сахара мынг шенелдерин чорутууларын планарында ойтазас» деп Сустель немец чуталаан.

Министрлерин оо медетелерин Француз хей-ининин килеңеши-нин сакшы-сеткили хайныктырган. Боттарын ууртукчулар Аленауэрин күжүленишкенин «хүндүктө» эгелей бергенини сонда француздарын таарышкын чорутуу улам-на күштелген. НАТО-ла командалар албан-дужалаларга мурунлагы гитлеризм генералдарын токулаанында француз чааа беле-ни-биле чөптөргөш, бүндөсөрини скарларын сайгара тургузарына боюуун деисекарын тысып берген. Барыш-терман шериг улар-чуулу-дуг эргенине чамдык француз аэродромдарын тысып бөр дугайында дугурулган белектер турар. Оон туржу француз улетпур ГФР-ге чепсектегитинерин бүдүрүп бөргөткөн бөш чөткөн. Барыш Германияга дачмын берген турар алды корабдарын бароон «Велес» дээр корабды майын 21-де Шербурга ажаллакта кшген.

Мөөң-биле холбаштыр ай Н. С. Хрущевтин Тираага май 30-де болган массалыг кинигине мында деп чуталаан сестерин сагынайн барып болбос: «Ам Аленауэ-биле ку-жакташпн турар чамдык күтүне ажаллакталар герман шеригдерден Великотриатна болгаш өскө-даа чурттарга дөшп чорутууларын бөр хей өскө эртен. Ол бу-гү оларын болаарында экин эрттир дүргөн ужулуп үнө берген-дир. Герман милитаризмн өскө-дүп удурун ийи дайындардан олар чогуур кичендиргени алба-ны ол чорон.

Имчалажок Франциянын чамдык өскө удуручуларын Француз улустун угал-болды орачок дээр. Алы-сураа амыг уеле бу делегейде байлыгы Орауэр дээр фран-цуз дээр суурун чурттакчыларын фашист эжелекчилерин черлик буг-биле каро-туратына аз-

жылап турганындан бөр 15 чыл болганын ийи 10-да Францияга калбаа-биле медетелген ол факт бө бөшн бө дугайын чырыктыландыр чуталап турар-дыр.

Аленауэрин дайындык болгаш милитаристик политикамын каа-нында туруп алган француз чазак-тын даштыкы политиктиг угла-нышкыны Франциянын калбак хей-ининин ортуунда шынгын шүтүмчүлүк хайныктырып турар. Париктиг негелде санында үнө «Эспресс» солугу даштыкы херек-тер министрлерин Женевага чө-вүлө куралында француз дипло-матикын ролон толгайлап көргүс-түшкөн, Франциянын төлөзөринин баштыкы Кув де Мюрвилла «фран-цуз-герман дипломат» деп алаан. «Аленауэрге мыннын кылмышкан, де Голль уутурушкунга туруп ан турары ол» деп «Либерасьон» со-луу сагындарган. «Де Голль дугу «Аленауэрге мыннын кылмышкан, боюуна деин улуш болгаш ула-рып алыр дөш бүтү хемчелерин ап турар кырган канцлерге харыч ажитыг деп бө солун биле-кан. Француз чазактиг тургузунуу ме-делей чүдө дие ол фактын оон билип алырын күзөбей турарында болгаш буурап дүжүшкүне тавар-жып келген күштү дегип турарын-да болур».

Аажыр айтырыгын боттук кыл-дыр шийттирелеринде амыг фран-цуз чазактиг ойталышкынынын болгаш Европага айныл чөк чорук-туу бугуру хандыктарын ортууга туруп алыр оон күзө чогунуу ха-раамы-биле Франциянын экономика-тиг байлыг ажалкы басырлар турар.

Бүдүрүлгөн чепсек-херекселерин бүдүрүп удурун турар хей-хей француз бүдүрүлгөргө эртен чам-дык дугурунда чагыларын саны дең кезинге кызырыган. Ажыг теде станок тууунун улетпурине чагыларын хемчөөл чүгө үш айларга четир, мычаарга эртен чылдык бө-ла үзүндө 9—10 ай-ларга четир чагы ажаллары тур-ган. Металлургия улетпурине иш-тики чагыларын хемчөөл 35 хуу, а машина тууунун улетпурин-де—50 хуу кызырыган. Франция-нын улетпурин кал адырларын бирөөн кылдыр кайы шасан бөр саваттынып келген автомобил улетпурин бүдүрүлгөргө ча-гыларын хемчөөл эртен чыл-дык хамаарышкан үзүндө деңээр-ге ортума-биле 10 хуу өскөжөн, улар-чул улетпур, электрпро-борлар бүдүрүлгөргө база берге бай-дала турар.

Капитал салышкыннарын көү-дөдирин дугузы-биле экономика-ны, хамыктын мурунда оон үдө-лени—аар улетпур «диралдир» дикжир боттарын планын француз удуруччулар калбаа-биле көргөшпн чарлааннар. Имчалажок күрүнө хөргөнгилерин ажалк хей мурунуу чепсектегитинерин бүдүрүп калбартырга берген турга, улетпурин хамааты адыр-ларынга акша дузаламчыс көүдөр-дөн туржук, харын улам-на кызы-рылган. Ракеталар бүдүрүп удуру-солуга-биле француз чазактын са-молеттар тууларын өскөдөр дээр боламын дугайында мөзө француз хей-ининин бөлүктөрин улуз дүвүрөөсинин хайныктырган. Франциянын улар-чул тууунун эи улуз каттыкшыкчылар (оларын арзында националисттерин «Снекма», «Сю-Авиасон», «Испано», «Моран-Солнне») ам белин ууттуктарынын кырында турар деп «Либерасьон» солун дынаткан.

Уууну капитал салышкыннары кандыгы дээр, француз сак бол-гаш улетпур бөлүктөри француз экономикаын дээр хунуге бугу-рег чогунуу хараамы-биле ону кы-ларын чатгылып турарлар. Француз ажалга болган реформаны сонда даштыкы салып кырген турган француз капиталдарын чо-гуур кезе чуртте эгинден-даа бол-за, ол ажалар кол нурууларын

национал улетпур хөжүдөринге эрес, харын ялы-бүрү хевирин сак таалам-биле чиксе чорукта-рында барган.

Франциянын сак болгаш улетпур бөлүктөринин органы «Эко» солун «чааа болууну сорулашп, толгайлаарга хуу капитал са-лышкыннарын аргазы-биле эко-номиканы найтгы-биле чазартып төртүтүлүр дээр чорун чедип албаан» деп мөдөзгө бугу бары-маалык болган. Солунун мөдөз-лөни бугуар алырга, сак болган экономика министр Пинанин АКШ-ка чокта чаа чоранын Француз ча-зак иштики бергедөшкөнөрин түнелдине чөптөргө тысыр дуга-йында дилетни АКШ-тын сак-хө бөлүктөринен кылдыр ужурга база дагы таварышканын көргөсөн.

Чик улетпурин чамдык адыр-ларын көүдөр дээр орадашкын-кынар база чүгү-дө бөрөн, чүгө дээр француз чонун салып алы-чы аргазы уручуу кызырып ту-рар чорук иштики херектеги кы-зыраал турар.

Француз экономикага эксперт өскө, харын иштики рынок ший-тирлг ролду ойлоп турар. (Өртөс үнө-биле өлөрдө алырга Франция боюуун продукциямын чүгө 10 тууун дашкаар удурун турар). Иччаарга иштики рынок өскө, харын кызырып турар. «Экономи-а политика» журналы сан-мөз-дөрин бугуар алырга, француз ажалкыннарын салып алычы бө-түр аргазы өскө он ийи айларын дугузулгача 10 ажыг хуу кызыры-ган. Тараачынарын орадашары база кызырып турар, чүгө дээр монополистер салып алыр өртөк-терин куудулар турарлар.

Ажык чоннарын материалдык байлыгын баскырашкыны чур-та амыг демиселин улам мыаи чилингилерин чедирп турар. Сөмүгү бугу чартык—ийи айлар-нын дугузулгача ажалк сокамдык-кынары кайы-бүр хоорайга, кайы-бир бүдүрүлгө кыныгы үнөзө чангыс-даа чөк чөк. Күш-ажалын бүтү-нүн кофедерациянын болгаш өскө-даа профсоюз ор-ганизацияларын кыгырыны бугу-ар чангыс чүгө апрель 29-тун күнүндө белин чурттуу улетпур департаменттеринге металлургия болгаш машина тууунун улетпур-нүп 100 муң ажыг ажалкынары ажалк сөксаткан.

Ажык чоннарын демисел оларын сирый каттыкшыкыны-биле болгаш чангыс өн-биле то-дотайлашкын турар. Демир орук-тарын механиктеринин болгаш ма-шинистеринин 95 хууу май 6-да ажыг сөксаткан. Газ болгаш элек-три улетпурин ажалкынарын май 29-та болган ажалк со-катышкын база бүтү-нүн иштин шын бүдүштү болган. Массалыг ажалк сокамдыкшынары Франция-нын хей-хей чөргөргө болган, оларга ялы-бүр профессионал иш-чилер киришкен.

Франциянын даштыкы болгаш иштики политикамын үдөзүн өргиле дөш демисежн турар бугу ажык чоннарын чангыс өн дем каттыштырган демиселе бжыжылп турар. Демиселин муруну олу-рунда Франциянын ажалыг Ком-мунист партия чоруп турар. Франциянын ажалк чоннары на-пикын бугууу төлөзөкчиси бөлу берген болгаш чаа, демократыг конституциянын ажалып кылган. Туртууучу хуулга сонгулаар дугайында дозуну кудуру үдүр-гөн «Чон бөзө канды улуз мөдө-лөшкөнгө алыскаын билип өгөлөп турар, мынчанга болуун ууну динээр кылдыр ол бөдүн ажалк четир. Көдүлде барган, чоа бол-за чурттуу тынын алымыга бол-гаш боюуну ажалк-төдөринин аас-кежине эргөжө чүгүл эскер-лишкенин чедип алыр» деп Компартиянын чингине секретары Морис Торез чокта чаа «Юманите» солуга бжжөн.

А. КРАСИНОВ.

Совет Эвилелинин эртем, техника болгаш культура талазы-биле чедишкенин делгелгези Нью-Йоркта ажиттыгын

НЬЮ-ПОРК. (СЭТА-нын көр.) Совет Эвилелинин эртем, техника болгаш культура талазы-биле чедишкенин улуз делгелгези Нью-Йоркта эң улуз бакында — «Колджей» июнь 29-та байырла-дыг ажиттыгын.

Бжжөкүн 6 шакта «Колджей»-нин, бирги кадында делгем эалды делгелгени ажалдарын бугуулу-дуга чалаттырган хей санын ажал-чылар—1.200 ажыг кижилер долу келген. Оларын арзында америк хей-инин болгаш политик-тиг ажалдыкчылар, улетпур болгаш сак-хө бөлүктөринин төлөзөкчи-лери, эртемденер, АКШ-тын чеп-сектиг күштеринин төлөзөкчилери келген. Белир тургустунган тус-кай черде—ССРЭ-нин Министрлер Чөвүленин Даргазынын бирги орадашкын Ф. Р. Козлов, АКШ-тын орадашч президентизи Р. Ник-сон, Узбек ССР-нин Дөди Совер-дин Президиумунун даргазы А. С. Насриддинов, ССРЭ-нин АКШ-а чамды АКШ-тын доктаамал төлө-зөкчиси Лодж, совет делгелгенин директору А. Н. Манжуло, Нью-Йорк хоорайнын даргазы Р. Вагнер, совет улар-чул конструктору А. Н. Туполев, сурагыл америк хөргөнгилер болгаш хей-инин ажалдыкчылар Сайбус Итон болгаш Роберт Даулинг.

Совет Эвилелинин болгаш Бат-тисон Штаттарын күрне гим-нилер байырлаалы-биле динвал-дып үгөн. ССРЭ-нин элчини М. А. Меньшиков Нью-Йорктун даргазы Р. Вагнерге өск берген. Совет дел-гелгени байгемчи чаагай деп ол алаан, дегелгенин бугу уластары-нын чүткү турары кол сорулган чедип алырынга бо делгелгени ийи бо-дур дээрине идегелин илереткен.

Америк чазактиг өмүзөшкөн АКШ-тын орадашч президентизи Р. Никсон чүгө чуталаан. Совет Эвилелинин чазактын му-рунун ССРЭ-нин Министрлер Чө-вүленин Даргазынын бирги ора-дашкын Ф. Р. Козлов делгелгенин чүгө чуталаан.

Оон сонда аалчылар делгелгенин төп кире эгелчине чорупкан. ССРЭ-нин Министрлер Чөвүленин Даргазынын бирги орадашкын Ф. Р. Козлов кызыл төгү деянны кескен. Делгелгенин төп салыкча аалчылар кудуруп үчүшкен.

Ф. Р. Козлов болгаш Ричард Ник-сон башталыр хей бөлүк аалчылар А. Н. Манжулога улеттирп алган Черин кылмаал совет элчинчи-лерин, космиктиг ракетанын өскүг чазактын улегер майыктарына угалган. Ол космиктиг ракета ки-жи төрелгенин төгүтүндө өн-не баштай хунуу кылмаал элчинчи-ли болган. Элчинчилер аалчыларын магадлан. Оон сонда аалчылар делгелгенин хей санын бөлүктөрин кезип көрүп, хей-хей көргүзүлгө-рин чангыга үр туруп, сонугурап турганнар.

Делгелгени көргөнгенин сонда ССРЭ-нин АКШ-а элчини М. А. Меньшиков болгаш совет делгел-генин директору А. Н. Манжуло улуз шайлаага тургускан. Ол шайлаага ийи найыраалыг байлаага эртен.

Совет Эвилелинин эртем, техника болгаш культура талазы-биле чедишкенин ажиттыгын дел-гелгени бели-биле үнелен турарын америк хей-ининин төлөзөкчи-лери СЭТА-нын корреспонденттери-биле бөсөдаларына илереткенер.

АКШ-тын орадашч президентизи Р. Никсонун мөдөзгөшкөндө алы-рга, делгелге анаа улуз сонугура-ныг болган; совет медицинаын чедишкенин болгаш чуртталга бажындарын тууун, мынган Москванын мурун-барын районуу улай тулуп турарын көргүскөн бөлүктөр анаа дык тааламчы болган. Нью-Йорк совет делгелге америк уласту улау-биле сонугурамын дээр-инге идегелин ол илереткен.

Сурагыл америк улетпур болгаш сак-хө ээзи Сайбус Итон делгел-гени совет конструкторларын бол-гаш чуртукчуларын тилелгем деп алаан. Мен дык сонугурамын деп ол мөдөзгөн. Америк өргөтмө жөп үргүчү чуталап турган чүтүтү-нү дугайын делгелге көргүзүп ту-рар. Совет эртемденерин улар-меркежилдин болгаш чааа-са-лымдын амыг чедип кым-даа ажып шылаан; мынчанга олар чүгө силерин чуртукчарын депши-лгем өскө, харын база бугу кижи төрелгенин депшилгенин хө-рөгөтө улуз салышкынын кил-лер.

АКШ-тын сурагыл политиктиг ажалдыкчын Гарольд Стассен дел-гелге болза кайтамчыгыг болууну кун-дур деп айткан. Бо делгелге бөдүнчө хей-хей көргүзүлгөри тур-дар болгаш бистин ийи чурттар-кынын уластарынын арзында ха-рылааларга чаагай салырын кил-лер деп ол чуталаан. Мындг дел-гелге-биле холбаштыр совет улска байыр чедирп тур мен деп ол мөдөзгөн.

АКШ-тын кино улетпурин элдерин ассоциациянын дарга-зы Эрик Джонстонун сөз-биле алырга, делгелге анаа дык солун болган. Делгелге болза чаа идеяны көргүзүп турар деп ол чуталаан. Делгелгени дык улар-чечен кыл-дыр шийпн тургускан. Ол кайтам-чыгыг дур.

«Пенс-кола» компаниянын пре-зидентизи Кендал делгелгени шүт-ла магагыл чаагай чүгө-дир деп мөдөзгөн. Делгелге көргүскөн көзө ажыг-агыл машиналарын Кендал бели-биле үнелген.

Хей-хей америк журналистер база мычаар магадан турар. Ассо-шпйетд пресс агентиледин коррес-пондентизи А. Эверетт—бо дел-гелге «чарам, тааланчы, бүдүрүлгө болгаш чоргаралдыг-дыр» деп чуталаан.

В. ОЗЕРОВ,
В. КОЛОКОЛЬНИКОВ.

Иш белектеринин.

Фототүнд К. Аранчааны.

КИНО

„Хөлегелер союз чорлар“

«Азербайджанфильм» киностудия-нын кино ажалдыкчылары «Хө-легелер союз чорлар» деп кинону салган сорулазын чедип алыр даш кылмаккай, чүткүлүг өск—анык геолог Захидовтун эртемче делгем орууну канчаар ажиттыганынга тураскаткан.

Ол улар-чечен кино тоожуну долу уткамын мындг: Ала чурттуу Улуз дайынын ырак мурунула Кызыл-Кая даанын өскөтө анык эртем ажалдыкчын Захидов эрте буруну Аран дээр хоорайнын кул-туралыга хамааржыр той довурак-та «ертдел кылган эртемче үнел-лгит артынчыларын тыппан. Эрте бурунууну хоорай болуп Аранын артынчыларын Азербайжаннын де-висекарине өскө, а даштыкы бир чуртта туруп турар деп чамдык төгүтү-археологтарын шын өскө өрөдиги буруу маап, төгүтө улуз үнелг ол хоорайнын артынчыны совет республиканын деисекарине турар дээрин анык эртемчөөн бө-дүткөзгөн орадашкан. Имчалажок, Захидовтун боюуну мурунга тургустунган сорулазын чедип-киниг шийттирелеринге дайын шайтып болур.

Дайын дозулган сонда шаалаа эгелзэн ажалын төгүтүгө чедир-ин Захидов шийттирел алаан эон чамык көр. Каш чылдарын шийти-ле мурунда ажаллап турган инсти-тудуну амыгыраалы улуз эскер-лишкенин болганын Захидов дөрман эскерип каар. Оон туулуга чедир деп болганы Аран хоорай дугайында теманын институтта ди-ректору Джавадов ажаллап кылмып турар. Джавадов боюуну эртем ажалында, Аран деп эрте буруну хоорай кааа-даа Азербайжанга хамаарышас турган, оон деисекар-инде өскө дээрин көргүзгөн ора-дашкан.

Эртемче шийч өскө, чүгө арып-нүтү, тала-дугай тырттар чорутту улуз Джавадовтун эртем ажалы күштүг болуп, анаа төгү эртем-неринин кандалы деп атты тып-сыры шийттирелтерин.

Бүтү олар эртем ажалдыктын эгелзөн дүжүн бөрбөн, боюуну эгелзөн ажалын төгүтүгө чедир-ип, ам-даа шийчел ажалын ула-чылар сорулга-биле Кызыл-Кая даанча чаа экспедиция организта-рын чөптөргөдип алыр ужурут

Имчалажок экспедициянын кир-жикчилери шийчел ажаллап, эрте буруну Аран хоорайнын ар-тынчыларын чедип казып тывар. Профессор Сардарын экспедициянын киржикчилерин тааламчы кырып, өртөмө шийч баран болуп деп шийттирел алыр. Уруун кзргзгш, Джавадовтун хоозун ажалын дет-кини, оон сагыш сетилинге амыр дыш бөрбейн чорутуу.

Профессоруну сагалын бугуар эрги кылдыр чамын шийчел, ка-зып турган, улам-на хей солун, үнелг чүдөдөрн тып ап, улап деп байлаага бөз тып алыр.

Шап имчалар Джавадовтун үдө-лг, чөк мөге эртем ажалы буурап дү-жөр. Шийшкн Имчалар баш су-гар чер тыппай, дээрин орадашса чөк, ас-сеткилдиг, ажал-ишчи совет кижилерин холудан үнелгн бээр. «Хөлегелер союз чорлар» деп кино мычаар доостур.

Ч. ИРГИТ.

Редиктор Н. С. ШОЙГУ.

ОБЛАСТЫН КИНОЭКРАНЫНДА

деп кинону көртүр.

Кинону ГФР-ин «Бавария-фильмунст» деп киностудия че-рин 1957 чылда кылп үдүргөн.

Кинону сценарий Валтер Ульбрих, режиссёру Вальфганг Штауа, оператор Рольф Нестель, композитор Герберт Вина, үн опе-ратору Герман Стор.

РОЛЬДАРЫНДА:

Роза Бернд — Мария Шелл; Штрекман — Раф Валлон; Фрау — Фламми — Мете Голь; Флам — Леопольд Емберти; Отц — Бернд — Артур Винер; Август Кейль — Ганнес Мессмер.

Фильм «Ленфильм» киностудияны орус дыкта чуталаар кылдыр холгалаан.

Орус дыкта холгалагын режиссёру М. Короткевич.

Үн оператору А. Демидов.

Сээктер кадыкшылдың хоралыг дайзынары

Кижиге сээктиг хоралы улуз. Чангыс сээктиг белин ийи-хыр-нынга, даван-далага 30 муң хире микробтар чорутуу. Оларын аралы-га дисентерия, ийи тиф, туберку-лез болгаш өскө-даа халдырылгы аарыларын микробтары тасар-жыр. Сээк элзөн каш он халдырыл-гы аарыларын дачмыдыкчыны. Ол конуг дүргөн урехир, чангыс чай дугурунда бир сээктен муң хире сээктер төртүтүп өскө.

Сээктер арылганын, бөк, чууну төгөр чөргөргө—бүтү-ле эң хирлиг, чессичиг чүвөлөр кырынга чы-лып, даваннарын, өскө, чалгына-рын арыг өскө чүвөлөргө былаштырган, оларын халдырылгы микробтар-биле катат бажыг иштинге, аш-чөмтө, кижини идик-хевинге, мага-болууга-даа өскө чынырып турарлар.

Сээктер-биле демисежир! Хамыктыг мурунда өрөз иштин, иштинин арылганын черин, кажаа-херин иштин арыг-шөвөр тур-гузар херек. Бөк-стрэин тускай муңаш хааржак иштинге теге-рин утпалар. Ийи бөктарын неделада бирден өвөш өскө катат аштап ирадырын хайгалаар.

Чуртталга бажыг өрөдөдирин ажалк сонгаларын тар үттер-лг четир материал азы мөзө-биле дугулар херек. Форточкалар-га диле кескил каан чаламалачак саамнарын чынырып, маатра олар сээктерин чагатнас. Аш-чөмчө сээктен камгалап, муңаш саа иштинге чадагалаар, азы оларын кырын арыг өк-лөс, марал-биле шыппан, шкаф иштинге суу турар. Стод кырынга чүгүлүм аштан, тускай демир хуу иштинге урар, оон аскын дугулап турар херек.

Сээктерин уутулаарына «смухомор», «смухолова» деп чып-шынырар, хораннар саамнарын хөргөлөп.

ДП порошоктун хей өскө кезон өвөш сугта эзилдиргеш, соң-га чагып, плита кырын болгаш сээк чыгар өскө-даа чөргөри өн-биле оварыкчалыг чаап өтөп.

Сээктер—арыг халдырыларын негтередикчилери, оларын ууткаар!

Тыва областын Санитар-чырыдышын бажыны.

